

แนวทางการบริหารงบประมาณการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในยุค BANI WORLD Guidelines for Budget Management of School in the BANI WORLD Era

ฐิตียา จันทา¹ และ ศิณชัย สุวรรณมณี²

Thitiya Chantha¹ and Sinchai Suwanmanee²

รองผู้อำนวยการ โรงเรียนกลีบเพชรศึกษา จังหวัดสงขลา Email : thitiya@klubpet.ac.th¹

Deputy Director of Klubpetsuksa Email : thitiya@klubpet.ac.th¹

อาจารย์ สาขาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตสงขลา Email : Sinchai@tsu.ac.th²

*Lecturer, Department of Educational Administration, Faculty of Education, Thaksin University, Thailand
in Songkhla Email : Sinchai@tsu.ac.th²*

Received 01 January, 2025

Revised 26 May, 2025

Accepted 26 September, 2025

บทคัดย่อ

การบริหารงานในสถานศึกษาภายใต้สภาพแวดล้อมที่ในโลกยุค BANI World ที่มีความซับซ้อน และความไม่แน่นอน โดยเฉพาะในส่วนของการบริหารงบประมาณ และการจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพในสถานศึกษายุค BANI World ซึ่งประกอบไปด้วย ความเปราะบาง (Brittle) ความกังวล (Anxious) ความไม่เป็นเส้นตรง (Nonlinear) และ ความเข้าใจยาก (Incomprehensible) ดังนั้นการบริหารงานสถานศึกษาต้องสามารถรับมือกับสถานการณ์โลกยุค BANI World ด้วยการเพิ่มขีดความสามารถและการยืดหยุ่นจากความล้มเหลว (Capacity & Resilience) เพื่อให้องค์กร หรือ สถานการณ์สามารถฟื้นตัวได้จากความเปราะบางหรือ ความล้มเหลว เรียนรู้ และ สร้างความเข้าใจ เข้าใจ มีสติในการรับมือ (Empathy & Mindfulness) เป็นเครื่องมือที่ช่วยให้องค์กร หรือ บุคคลสามารถจัดการกับความซับซ้อน และความไม่แน่นอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนดูบริบทเนื้อหา และ ปรับตัว (Context & Adaptability) การมองรอบบริบทของสถานการณ์ และการปรับตัวตามสถานการณ์ ช่วยให้สามารถคาดการณ์ได้ดี ตลอดจนบริหารงานด้วยความโปร่งใส และ การใช้สัญชาตญาณ ประกอบควบคู่กัน (Transparency & Intuition) การเพิ่มความโปร่งใสในการสื่อสาร และ การใช้สัญชาตญาณเพื่อตัดสินใจอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งหมดนี้ต้องมีการลงมือทำในทันที

จากผลการศึกษาเรื่องการบริหารงบประมาณด้านการจัดการศึกษา ที่สอดคล้องกับการรับมือกับโลกยุค BANI World สามารถสรุปแนวทางการบริหารงบประมาณในยุค BANI WORLD เป็น 5 ประเด็น ดังนี้ 1) การวางแผนที่มีความยืดหยุ่น 2) การลงทุนในเทคโนโลยี 3) การจัดการโดยมีเป้าหมาย 4) การสนับสนุนการพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง 5) การสร้างความร่วมมือ เพื่อประโยชน์แก่ผู้จัดทำแผนการบริหารงบประมาณการจัดการศึกษา ทั้งนี้การบริหารงบประมาณในสถานศึกษามีความสำคัญ

อย่างยิ่ง เนื่องจากการจัดสรรงบประมาณอย่างมีคุณภาพ และ เป็นระบบ ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพ การศึกษาของผู้เรียน ผู้บริหาร ครู และ บุคคลกรในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องอย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ : การบริหารงบประมาณในยุค BANI WORLD, การจัดการศึกษาในยุค BANI WORLD

Abstract

Managing educational institutions under the conditions of the BANI World era characterized by complexity and uncertainty, especially in terms of budget management and effective educational administration. In educational institutions of the BANI World era characterized by Brittle, Anxious, Nonlinear, and Incomprehensible aspects effective management requires the ability to handle situations with Capacity and Resilience enabling organizations or situations to recover from vulnerability. Empathy and Mindfulness serve as tools for managing. complexity and uncertainty effectively while. Context and Adaptability allow for better anticipation by understanding the context of situations and adapting accordingly. Transparency and Intuition in management ensure clear communication and stable decision-making. All of these aspects must be implemented promptly.

Based on the study results regarding budget management in education aligned with coping with the BANI World era, the following five guidelines for budget management in the BANI WORLD era can be summarized 1) Flexible planning 2) Investment in technology 3) Goal-oriented management 4) Continuous support for professional development 5) Collaboration for the benefit of budget management planners in education management. It is crucial to manage budgets in educational institutions effectively because allocating budgets appropriately and systematically impacts the continuous and efficient development of the educational quality for students administrators teachers and educational personnel.

Keywords : Budget Management in the BANI WORLD Era, Educational Management in the BANI WORLD Era

บทนำ

ในปัจจุบัน สังคมมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่าโลกกำลังเข้าสู่ยุคที่เรียกว่า BANI World ยุคที่เต็มไปด้วยความซับซ้อนและความท้าทาย โดดเด่นด้วยความหลากหลายและความไม่แน่นอน การใช้ชีวิตในยุคนี้จำเป็นต้องมีการแก้ปัญหา และการปรับตัวอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สามารถทำงานร่วมกับความซับซ้อนและความไม่แน่นอนในโลกปัจจุบันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ความหลากหลายทางวัฒนธรรม การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว และ ความท้าทายในสภาพแวดล้อมการทำงาน เป็นปัจจัยที่การศึกษาในปัจจุบันจำเป็นต้องปรับตัวให้สอดคล้อง การทำงานภายใต้แรงกดดัน และการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่องต้องอาศัยความยืดหยุ่นและการปรับตัวที่ดี การทำงานร่วมกันเพื่อรับมือกับการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้เป็นก้าวแรกที่สำคัญในการสร้างโลกที่มีความยืดหยุ่นและพร้อมสำหรับการปรับเปลี่ยน (อรรถพล สังขวาสี, 2565) จากข้อมูลเรื่องการชะลอตัวของการเติบโตทางเศรษฐกิจโลก คาดการณ์ว่าการเติบโตของเศรษฐกิจโลกจะชะลอตัวลงจาก 3.5% ในปี 2022 เหลือ 3.0% ในปี 2023 และ 2.9% ในปี 2024 ซึ่งต่ำกว่าค่าเฉลี่ย 3.8% ในช่วงปี 2000-2019 อย่างมาก (Hager Group, 2024) ส่งผลกระทบต่อธุรกิจขนาดเล็ก อีกทั้งผลกระทบของ BANI ต่อกิจกรรมนวัตกรรมของธุรกิจขนาดเล็กนั้นมีทั้งเชิงบวกแต่ไม่มากนัก และอาจยังอยู่ในบางอุตสาหกรรม โดยธุรกิจขนาดเล็กมีข้อจำกัดด้านทรัพยากรและความสามารถในการรับมือกับความไม่แน่นอน (ResearchGate, 2024) ในประเทศไทยมีหนี้สาธารณะเพิ่มมากขึ้น โดยหนี้ของรัฐบาลกลางของไทยอยู่ที่ 61.2% ของ GDP ในปี 2023 (World Bank Data, 2023).

โลกแบบ BANI World เป็นแนวคิดของนักมานุษยวิทยา ที่กล่าวถึงพฤติกรรมของมนุษย์ในยุคปัจจุบันภาพรวมอย่างรอบด้าน โดยเฉพาะในส่วนที่ส่งกระทบต่ออารมณ์ของผู้คนได้ชัดเจนขึ้น ได้แก่ ความหวั่น ความเครียด ความกังวล ความสับสน ประกอบไปด้วย Brittle โลกที่เปราะบาง เกิดการล้มเหลวอย่างไม่คาดคิดแผนงานจะมีความเสี่ยงที่จะล้มเหลวอยู่ตลอดเวลา Anxious โลกที่เต็มไปด้วยความกังวล มีความเชื่อมโยงกับความไม่แน่นอน ซึ่งสร้างความกังวลบทบาทเป็นกลไกในการรักษาความปลอดภัย นำไปสู่ความลังเลไม่กล้าตัดสินใจ Nonlinear โลกที่คาดเดายาก เกิดจากการเปลี่ยนแปลงที่ไม่เป็นเส้นตรง หมายถึง สาเหตุและผลลัพธ์ไม่สัมพันธ์กันและไม่สามารถคาดเดาแนวโน้มได้ Incomprehensible โลกที่เข้าใจยาก มีความผันผวน พลิกผันอยู่ตลอดเวลา ความเข้าใจนั้นเป็นสิ่งสำคัญเพราะทำให้เกิดความสามารถในการวางแผนและกำหนดทิศทางได้ชัดเจน แต่กลับกันความไม่เข้าใจนั้นทำให้ไม่สามารถคาดการณ์ได้ทั้งหมด ขาดความมั่นใจว่าเหตุการณ์ต่อไปจะเป็นอย่างไร ทำให้ไม่สามารถวางแผนรับมือได้ (Kraaijenbrink, j. 2022) เกิดเป็นความท้าทายให้กับองค์กรหรือ หน่วยงานทางการศึกษาในการเตรียมความพร้อมในการจัดการบริหารโรงเรียน จึงเป็นสิ่งสำคัญในการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงอย่างมีประสิทธิภาพจึงเป็นสิ่งที่ผู้บริหารสถานศึกษาต้องตระหนักถึง การบริหารงบประมาณซึ่งเป็นปัจจัยที่จำเป็นเพื่อการบริหารจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ

ดังนั้นในส่วนของการบริหารงานงบประมาณ เป็นภารกิจสำคัญที่มุ่งส่งเสริมให้สามารถปฏิบัติงานเพื่อตอบสนองภารกิจของโรงเรียน มุ่งเน้นความเป็นอิสระ ในการบริหารจัดการควรมีความคล่องตัว โปร่งใส ตรวจสอบได้ยึดหลักการบริหารมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์และบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน (Performance Based Budgeting : PBB) ให้มีการจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินของ

สถานศึกษา รวมทั้งจัดหารายได้จากบริการมาใช้บริหารจัดการเพื่อประโยชน์ทางการศึกษา ส่งผลให้เกิดคุณภาพที่ดีขึ้นต่อผู้เรียนดำเนินการด้านการบริหารงานบุคลากรให้เกิดความคล่องตัว เป็นอิสระภายใต้กฎหมาย ระเบียบ เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล (โรงเรียนวัดเจ้ามูล, 2560) เพื่อเตรียมพร้อมในการปรับตัวในยุคได้อย่างรวดเร็วในยุค BANI World ต้องคำนึงถึงความคล่องตัว และความยืดหยุ่น รวมทั้งความโปร่งใสสามารถตรวจสอบได้ในการจัดสรรงบประมาณในการบริหารงานในการจัดการศึกษาภายในสถานศึกษา

ความหมายของยุค BANI WORLD

BANI World เป็นแนวคิดที่พัฒนาโดย Jamais Cascio นักมานุษยวิทยาชาวอเมริกัน โดยเขาอธิบายถึงพฤติกรรมและความท้าทายที่มนุษย์ต้องเผชิญในโลกยุคปัจจุบัน แนวคิดนี้ถูกนำมาใช้เพื่อช่วยให้ผู้บริหารสามารถมองเห็นภาพรวมของสภาพแวดล้อมและผลกระทบที่เกิดขึ้นต่ออารมณ์ของผู้คนอย่างชัดเจน เช่น ความหวั่น ความเครียด ความกังวล และความสับสน การเข้าใจแนวคิด BANI จะช่วยให้ผู้บริหารสามารถจัดการกับปัญหาได้อย่างรอบด้านและมีประสิทธิภาพมากขึ้น ประกอบไปด้วย

B - Brittle หมายถึง โลกที่เปราะบาง แม้ระบบต่างๆ จะดูแข็งแรง แต่กลับกลายเป็นเปราะบาง และสามารถเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา โดยมักจะเกิดขึ้นอย่างไม่คาดคิด เหมือนกับความแข็งแกร่งที่ดูมั่นคงจนกระทั่งถึงจุดวิกฤตแล้วเกิดการล้มเหลวอย่างฉับพลัน ซึ่งผลกระทบจากเหตุการณ์นี้อาจแผ่ขยายไปไกล ทำลายทั้งบุคคล องค์กร หรือแม้กระทั่งสังคมในภาพรวมในวงการการศึกษา หลักสูตร โครงการ หรือแผนงานต่างๆ ก็ตกอยู่ในความเสี่ยงที่จะล้มเหลวเช่นกัน เนื่องจากความผันผวนและไม่แน่นอนของโลกภายนอก แผนงานที่เน้นระยะยาวหรือขาดความยืดหยุ่นอาจไม่สามารถปรับตัวและตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ทำให้มีโอกาสที่จะล้มเหลวได้ทุกเมื่อ

A – Anxious หมายถึง โลกที่เต็มไปด้วยความกังวล ซึ่งมีความเชื่อมโยงกับความไม่แน่นอน ความกังวลทำหน้าที่เป็นกลไกในการป้องกันตัวในสภาพแวดล้อมที่ไม่แน่นอน เมื่อบุคคลหรือองค์กรต้องเผชิญกับสถานการณ์ที่อะไรก็สามารถเกิดขึ้นได้ในโลกแบบ BANI ความไม่แน่นอนนี้สามารถก่อให้เกิดความกังวลอย่างลึกซึ้งและส่งผลกระทบต่อสิ่งที่จะตัดสินใจ หากมีความผิดพลาดในการดำเนินงานบ่อยครั้ง หรือหากต้องเผชิญกับปัญหาที่ซับซ้อนเกินกว่าที่จะจัดการได้ ความกังวลนี้อาจนำไปสู่สภาวะสิ้นหวังของบุคลากรและทำให้องค์กรเผชิญกับสถานการณ์วิกฤต

N – Nonlinear หมายถึง โลกที่คาดเดาได้ยาก ซึ่งในโลกแบบ BANI การเปลี่ยนแปลงมักไม่เป็นเส้นตรง สาเหตุและผลลัพธ์ไม่สอดคล้องกัน ทำให้ไม่สามารถคาดการณ์แนวโน้มหรือเชื่อมโยงกับผลลัพธ์ได้อย่างชัดเจน บางครั้งความพยายามที่ยิ่งใหญ่กลับให้ผลลัพธ์เพียงเล็กน้อย ขณะที่การตัดสินใจ

ที่ดูเหมือนเป็นเรื่องเล็กน้อยกลับสร้างผลกระทบใหญ่โต สิ่งนี้ทำให้เหตุการณ์เล็ก ๆ ที่ดูเหมือนไม่สำคัญอาจนำไปสู่ปัญหาที่เกินกว่าที่จะคาดคิด

I – Incomprehensible หมายถึงโลกที่เข้าใจยาก ในโลกแบบ BANI การคาดการณ์ล่วงหน้าหรือการวางแผนเพื่อควบคุมสถานการณ์ให้เป็นไปตามที่ต้องการนั้นทำได้ยาก เนื่องจากความผันผวนและการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างไม่คาดคิด ดังนั้น ความเข้าใจจึงเป็นสิ่งสำคัญ เพราะช่วยให้สามารถวางแผนและกำหนดทิศทางได้อย่างชัดเจน แต่เมื่อขาดความเข้าใจ จะไม่สามารถคาดการณ์อนาคตได้ทั้งหมดและเกิดความไม่มั่นใจในสิ่งที่จะเกิดขึ้นต่อไป ทำให้การวางแผนรับมือกับสถานการณ์กลายเป็นเรื่องยาก (Dieffenbacher, S.F.2023)

คำว่าโลกยุค BANI WORLD เป็นการอธิบายในมุมมองของโลกยุคใหม่ที่คำนึงถึงของจุดอ่อนที่ทำให้องค์กร หรือ ธุรกิจไม่มีความสามารถรับมือต่อการเปลี่ยนแปลงได้ ดังนั้นการคิดวิธีการจัดการควรใช้รอบความคิด และ รากฐานใหม่ที่ใช้ระบบความสัมพันธ์ของธุรกิจ ให้ความสำคัญด้านการร่วมมือและการวางแผนกลยุทธ์ทั้งในระดับท้องถิ่น จนไปถึงระดับโลกเป็นสิ่งจำเป็นที่จะตอบสนองต่อความท้าทายใหม่ๆ ที่เกิดขึ้นได้ด้วยการฝึกกำลังในการพัฒนาความสามารถของบุคคล องค์กร ชุมชน และสังคม ควบคู่ไปตามการพัฒนาผลผลิต ด้วยระบบการคิดวิเคราะห์ด้วยระบบเหตุผล และ ความรู้ รวมทั้งการพัฒนาการบริหารจัดการ นักบริหารต้องมีวิสัยทัศน์ที่ชัดเจน แสดงถึงความก้าวหน้า มีความสามารถในการนำทีม สามารถสร้างนวัตกรรม ตลอดจนกล้ายอมรับการเปลี่ยนแปลงจะเป็นก้าวสำคัญที่จะพาไปสู่อนาคตที่ทันสมัย (สุนทร คุณชัยมั่ง, 2565)

สรุปได้ว่าแนวคิด BANI World ทำให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงพื้นฐานในการเข้าใจโลก ซึ่งเต็มไปด้วยความเปราะบางและความวิตกกังวลในระดับสูง มีลักษณะการเคลื่อนไหวที่ไม่เป็นเชิงเส้นและซับซ้อน ซึ่งท้าทายความเข้าใจที่เคยมี มนุษย์จึงจำเป็นต้องเรียนรู้ และ ปรับกลยุทธ์ รวมถึงเปลี่ยนวิธีการทำงานเพื่อพัฒนากลไกการจัดการใหม่ โดยเครื่องมือ และ กรอบงานที่เคยนำมาไปสู่ความสำเร็จในอดีตอาจไม่เพียงพอในยุคนี้ นวัตกรรมในโลก BANI ต้องเผชิญกับความท้าทายและส่งผลให้เกิดความแตกแยกของแนวคิดและเทคโนโลยีมากมาย การปรับตัวและการคิดค้นวิธีใหม่ๆ จึงเป็นสิ่งสำคัญในการรับมือกับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในสังคม และ สิ่งแวดล้อมในปัจจุบัน

การปรับตัวเพื่อการรับมือในยุค BANI WORLD

การปรับตัว ในการใช้ชีวิต ร่วมกับสภาพสังคม และ เศรษฐกิจในยุค BANI WORLD มีความจำเป็นอย่างสูงโดยสามารถแบ่งออกเป็น ได้ 2 ระดับ ได้แก่ ระดับการพัฒนาบุคคล และ ระดับการพัฒนาองค์กร ดังนี้

ระดับที่ 1 การพัฒนาบุคคล โดยในระดับนี้ตัวบุคคลต้องเกิดความตระหนักถึงความเปลี่ยนแปลง และเริ่มต้นการเปลี่ยนแปลงจากภายในตัวเองโดยต้องพัฒนาวิธีคิด (Mind set) แบบลึ้มแล้วลุกเร็ว (Resilience) รวมทั้งพัฒนาทักษะแนวกว้างให้เพิ่มถึง นอกเหนือจากทักษะแนวลึก ควรมีสติเข้าใจตนเอง และ เข้าใจคนรอบข้างพัฒนาทักษะการเรียนรู้และทำงานร่วมกับผู้อื่น (Soft Skills) เพื่อสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่น ลดความลดคาดหวัง เพื่อคลายความกังวล และ มั่นติดดตามการเปลี่ยนแปลงทางด้านสถานการณ์ของโลก และ การพัฒนาของเทคโนโลยีใหม่ๆ เพิ่มความสามารถในการมองแนวคิดเชิงระบบ รู้จักปรับตัวให้รวดเร็ว เพื่อสามารถสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ ได้ภายใต้สถานการณ์ต่างๆ รวมทั้งใช้ข้อมูล และ เทคโนโลยี ประกอบกับสัญชาตญาณ ในการตัดสินใจ กล้าตัดสินใจ ภายใต้ความเสี่ยง

ระดับที่ 2 การพัฒนาองค์กร ซึ่งในระดับการพัฒนาองค์กรนี้จำเป็นต้องมาจากความตระหนักของผู้บริหารเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และ สามารถออกแบบนโยบายที่สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงได้อย่างทันท่วงที โดยสามารถนำเสนอเป็นประเด็นตามแนวคิด BANI ดังนี้

1. **Brittle** (โลกที่เปราะบาง) องค์กรต้องพัฒนาบุคลากรที่มีวิธีคิดที่ดี พร้อมทั้งสร้างโครงสร้างการทำงานที่ยืดหยุ่น และสามารถตัดสินใจได้อย่างรวดเร็ว ควรกระจายความเสี่ยงและเตรียมแผนรองรับที่ชัดเจนเพื่อเผชิญกับความเปราะบางนี้
2. **Anxious** (โลกที่เต็มไปด้วยความกังวล) องค์กรควรให้ความสำคัญกับการดูแลด้านจิตใจของพนักงานและลูกค้า เข้าอกเข้าใจความต้องการและปัญหาของพวกเขา รวมถึงพัฒนาทักษะ (Soft Skills) ที่จำเป็นสำหรับพนักงาน
3. **Nonlinear** (โลกที่คาดเดายาก) ควรเพิ่มศักยภาพด้วยเทคโนโลยีที่สนับสนุนการคิดวิเคราะห์ พัฒนาทักษะการวิเคราะห์ข้อมูลของบุคลากร และนำข้อมูลมาใช้ในการสร้างทางเลือกและทดสอบอย่างสม่ำเสมอ
4. **Incomprehensible** (โลกที่เข้าใจยาก) องค์กรควรสร้างความสัมพันธ์กับพันธมิตรต่าง ๆ รวมทั้งส่งเสริมความโปร่งใสในข้อมูลระหว่างหน่วยงาน เพื่อให้สามารถวิเคราะห์ข้อมูลอย่างตรงไปตรงมาและมีประสิทธิภาพ (อนิรุทธิ์ ดุลสุข, 2565)

ดังนั้นการปรับตัวเพื่อรับมือในยุค BANI World จำเป็นต้องเพิ่มขีดความสามารถและความยืดหยุ่นในการฟื้นตัวจากความล้มเหลว (Capacity & Resilience) เพื่อที่จะสามารถลุกขึ้นจากความล้มเหลวที่เกิดจากความเปราะบางขององค์กรหรือสถานการณ์ต่าง ๆ นอกจากนี้ยังต้องสร้างความเข้าใจ และ มีสติในการรับมือ (Empathy & Mindfulness) เพื่อจัดการกับสิ่งต่าง ๆ ได้ดีขึ้น และ คลาย

ความกังวล ส่วนของการมองบริบทสถานการณ์ที่รายล้อม และ ปรับตัว (Context & Adaptability) จะช่วยให้เราสามารถคาดการณ์ได้ดีขึ้น ในขณะที่เดียวกันควรมีความโปร่งใส และ ใช้สัญชาตญาณประกอบการตัดสินใจ (Transparency & Intuition) เพื่อเพิ่มความเข้าใจ และ ความกล้าหาญในการลงมือทำ แม้ว่าสิ่งต่าง ๆ อาจจะไม่สามารถเข้าใจได้ทั้งหมดอย่างสมบูรณ์ การลงมือทำเป็นสิ่งจำเป็นในการรับมือกับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างเร่งด่วน (จิราเจต วิเศษดอนหวาย, 2565)

สรุปได้ว่าในยุค BANI World ที่เต็มไปด้วยความแปรปรวนและความไม่แน่นอน การปรับตัวขององค์กรและบุคคลต่าง ๆ เข้ากับภูมิทัศน์ที่ซับซ้อนจึงกลายเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง ผู้บริหารควรศึกษาและเรียนรู้เพื่อให้เกิดความเข้าใจในสถานการณ์ของยุคนี้ รวมทั้งพัฒนาทักษะที่จำเป็น นักบริหารต้องมีความสามารถในการปรับตัวและมีความทนทาน พร้อมทั้งยอมรับความยืดหยุ่นและกล้าตัดสินใจในสถานการณ์ที่มีความเสี่ยง นอกจากนี้ยังควรมีสัญชาตญาณที่ดีในการตัดสินใจ และส่งเสริมการคิดนวัตกรรม พร้อมให้ความสำคัญกับความโปร่งใสในการทำงาน เพื่อให้สามารถตรวจสอบได้และนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ในการจัดการกับสถานการณ์ที่ไม่เข้าใจ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการเผชิญหน้ากับความซับซ้อนในโลกที่เต็มไปด้วยการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ดังนั้น การการเรียนรู้ที่ต่อเนื่อง และการปรับตัวต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นในการประสบความสำเร็จในยุค BANI World

การบริหารงานงบประมาณสถานศึกษา

การบริหารงานงบประมาณสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการ หรือ กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการวางแผน การจัดสรร และ การควบคุมการใช้จ่ายของเงินในสถานศึกษา เพื่อให้การบริหารจัดการงบประมาณเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และมีประสิทธิผลที่สูงที่สุด เพื่อให้สนับสนุนการดำเนินงานและการพัฒนาทางการศึกษาให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ และ นโยบายของสถานศึกษาตามแนวทางที่กำหนดไว้ซึ่งการบริหารงานงบประมาณสถานศึกษามีความสำคัญมากในการเสริมสร้างคุณภาพการศึกษา โดยให้การใช้ทรัพยากรทางการเงินอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อสนับสนุนการให้บริการการศึกษาที่มีคุณภาพ และเป็นสิริมงคลต่อผู้เรียน และ ชุมชน ซึ่งการบริหารงานงบประมาณสามารถทำได้โดยการวางแผนการใช้จ่ายให้เป็นไปตามเป้าหมายและการวิเคราะห์ผลที่ได้จากการใช้จ่ายทุนอย่างเป็นระบบและมีเหตุผลในการตัดสินใจ นอกจากนี้ยังเน้นการติดตามและประเมินผลการใช้งบประมาณเพื่อให้สามารถปรับปรุงและปรับเปลี่ยนแผนงานต่าง ๆ ได้อย่างทันท่วงทีและเหมาะสมกับสถานการณ์และความต้องการของสถานศึกษาในทุกช่วงเวลา (วาณี ช่อนกลิ่น และ สาริศา เจนเข้ว่า, 2566)

การบริหารงานงบประมาณสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการจัดการเงินทุนของสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ โปร่งใส ตรวจสอบได้ เพื่อสนับสนุนการจัดการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายตามวิสัยทัศน์ พันธกิจ และยุทธศาสตร์ของสถานศึกษา โดยมีองค์ประกอบ ดังนี้

1. การวางแผน : กำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์ กิจกรรม ประมาณการค่าใช้จ่าย คาดการณ์รายรับ จัดทำแผนการใช้จ่ายงบประมาณ
2. การจัดสรร : แบ่งงบประมาณให้กับหน่วยงาน แผนก โครงการ กิจกรรม ต่างๆ ตามความเหมาะสมและความสำคัญ
3. การเบิกจ่าย : ใช้จ่ายงบประมาณตามแผนที่กำหนดไว้ อย่างถูกต้อง โปร่งใส ตรวจสอบได้
4. การติดตามและประเมินผล : ตรวจสอบความคืบหน้า การใช้จ่าย ผลลัพธ์ เปรียบเทียบกับแผนที่กำหนดไว้ วิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน ปรับปรุงแก้ไข หลักการ

การบริหารงบประมาณสถานศึกษาที่ดี ต้องมีความโปร่งใส เปิดเผยข้อมูล ข้อมูลการใช้จ่าย ให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทราบ เกิดความมีส่วนร่วม ให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เช่น ผู้บริหาร ครู นักเรียน ผู้ปกครอง ร่วมตัดสินใจใช้งบประมาณอย่างคุ้มค่า โดยใช้จ่ายงบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพ เกิดประโยชน์สูงสุด เกิดความถูกต้องในการปฏิบัติตามกฎระเบียบ ประกาศ คำสั่ง อย่างเคร่งครัด ตลอดจนสามารถตรวจสอบได้ มีระบบตรวจสอบ ควบคุม การใช้จ่าย ป้องกันปัญหาการทุจริต ประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการบริหารงบประมาณสถานศึกษา คือ เกิดการสนับสนุนการจัดการศึกษาให้บรรลุเป้าหมาย ได้ใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ คุ้มค่า ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ด้วยการสร้างความโปร่งใส ตรวจสอบได้ ป้องกันปัญหาการทุจริต (เพ็ญพรรณ บางอร, 2562)

ระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการบริหารจัดการและขอบเขตการปฏิบัติหน้าที่ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. ๒๕๔๖ ได้กำหนดให้สถานศึกษามีอำนาจในการบริหารจัดการด้านงบประมาณ อาทิ การปกครอง ดูแล บำรุงรักษาใช้และจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สิน การจดทะเบียนสิทธิเกี่ยวกับทรัพย์สินที่มีผู้ถือสิทธิ์ การมีอิสระในการบริหารจัดการงบประมาณตามที่ได้รับวงเงิน และได้รับการมอบอำนาจ การมีอิสระ ในการบริหารจัดการเกี่ยวกับพัสดุ การรับบริจาคเงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้บริจาคให้ ดังนั้นการบริหารงบประมาณ ของสถานศึกษาโดยเฉพาะการแสวงหา การระดมทุนและทรัพยากรเพื่อใช้ในการดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์ให้เป็นไปตามเป้าหมายอย่างคุ้มค่า และประหยัด

ปัจจุบันสถานศึกษามีฐานะเป็นหน่วยงานประมาณและหน่วยบริหารการเงินของตนเอง งบประมาณของสถานศึกษาได้กำหนดให้สถานศึกษาสามารถจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินของสถานศึกษา รวมทั้งการจัดหารายได้จากการให้บริการที่ต้องนำมาใช้ในการบริหารจัดการเพื่อประโยชน์ทางการศึกษา ที่ส่งผลให้เกิดคุณภาพที่ดีต่อผู้เรียน เพื่อให้การบริหารงบประมาณ การเงิน และบัญชีของสถานศึกษาที่เป็นนิติบุคคลสอดคล้องกับหลักการดังกล่าวประกอบกับเจตนารมณ์ของกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ โดยปลัดกระทรวงศึกษาธิการหรือเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานแล้วแต่กรณี ต้องกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาตามที่กฎหมาย

กำหนดให้เป็นอำนาจของตนไปยังสถานศึกษา (กลุ่มวิจัยและพัฒนานโยบาย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2556)

แนวทางการบริหารงบประมาณที่มีประสิทธิผลของสถานศึกษา ประกอบไปด้วยแนวทางที่สำคัญ คือ ผู้บริหารควรจะต้องศึกษา และให้สอดคล้องกับแนวทางการบริหารสถานศึกษา การตั้งแผนงบประมาณประจำปี ที่จะพัฒนาโรงเรียนในด้านต่าง ๆ การจัดหาวัสดุอุปกรณ์ สื่อการสอน จะต้องเพียงพอในการบริหารจัดการในแต่ละปีการศึกษา ผู้บริหารควรมอบหมาย การวางแผนงบประมาณประจำปี แต่ละงบประมาณ ต้องสอดคล้องกับแผนกลยุทธ์ แผนพัฒนาคุณภาพประจำปี และแผนงบประมาณที่จะนำมาพัฒนาโรงเรียน ควรมีการวางแผนทั้งในระยะยาว และ ระยะสั้น ผู้บริหารควรรายงานการใช้เงินต่อหน่วยงานต้นสังกัด และ รายงานแผนการใช้เงินงบประมาณต่อคณะกรรมการสถานศึกษา ซึ่งทำให้การทำงานมีความโปร่งใส ยุติธรรมแก่ทุกฝ่าย ทั้งเงินอุดหนุน และ เงินสถานศึกษา ผู้บริหารควรมีเป้าหมาย เพื่อให้บรรลุ วัตถุประสงค์ของโครงการ แผนงาน หรือกิจกรรมต่างๆ ภายในโรงเรียน ท าให้การบริหารงบประมาณมีความชัดเจนมากขึ้น ผู้บริหารควรให้ความสำคัญในระบบระเบียบการจัดซื้อจัดจ้าง ไม่ว่าจะด้วยกรณีใดๆ การพิจารณาด้วยความบริสุทธิ์ยุติธรรมในกระบวนการดังกล่าว และให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และ ถูกระเบียบแบบแผน เพื่อประโยชน์แก่ทางราชการ ควรให้ความสำคัญในการบริหารจัดการสินทรัพย์ที่มีอยู่ หรือพัฒนาเพิ่มขึ้น ผู้บริหารควรจัดระเบียบ และลงทะเบียณไว้ให้ชัดเจน สามารถตรวจสอบได้อย่างเป็นระบบที่ทำให้การบริหารงานภายในโรงเรียนเกิดประโยชน์แก่ครู นักเรียนและชุมชนด้วย ผู้บริหารควรมีการวางแผนงบประมาณ การวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายในแต่ละปีตามแผนงาน โครงการที่ตั้งเป้าหมายไว้ และติดตามแผนการดำเนินงาน และวิเคราะห์ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในรอบปีการศึกษา ผู้บริหารควรติดตามแผนงบประมาณประจำปี รายงานการเงินต่อหน่วยงานต้นสังกัด และนำข้อเสนอแนะจากคณะกรรมการสถานศึกษาเสนอต่อหน่วยงานที่รับผิดชอบ ในการวางแผนการใช้งบประมาณประจำปี เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่นักเรียน ชุมชน โรงเรียน ผู้บริหารควรเสนอหน่วยงานต้นสังกัดมีการตรวจสอบแผนงบประมาณการใช้จ่ายเงินของแต่ละสถานศึกษาอย่างชัดเจนทำให้การบริหารภายในโรงเรียนมีความถูกต้อง และเป็นไปตามระเบียบการบริหารงบประมาณ ผู้บริหารควรให้ผู้รับผิดชอบการเงิน พัสดุดติดตามการใช้เงินอย่างถูกต้อง และ รายงานแผนงานอย่างสม่ำเสมอ (สังวาล ชาวเหนือ และ สิทธิชัย สอนสุก. 2566)

โดยสรุปการบริหารงบประมาณสถานศึกษาเป็นกระบวนการที่สำคัญในการสนับสนุนคุณภาพการศึกษาและการพัฒนาทางการศึกษาในสถานศึกษา โดยเน้นการวางแผนและจัดสรรทรัพยากรการเงินอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้การใช้เงินเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นระบบ โดยหน้าที่หลักของการบริหารงานงบประมาณสถานศึกษา ได้แก่ การวางแผนการใช้จ่ายทรัพยากรทางการเงินให้เป็นไปตามเป้าหมายของสถานศึกษา การวิเคราะห์ผลของการใช้จ่ายทุนอย่างเป็นระบบและมีเหตุผล การติดตาม

และ ประเมินผลการใช้งบประมาณเพื่อปรับปรุงและปรับเปลี่ยนแผนงานต่าง ๆ ให้เหมาะสมและ
ทันสมัย รวมทั้งในการดำเนินงานควรคำนึงถึงการสร้างความโปร่งใสในการบริหารงบประมาณ การ
สร้าง และ พัฒนากลไกการควบคุมภายใน เพื่อป้องกันการทุจริตและการใช้เงินอย่างไม่เหมาะสม การ
สร้างความรับผิดชอบในการใช้จ่ายทรัพยากรการเงิน และ การเสริมสร้างความมั่นคงทางการเงินใน
สถานศึกษาให้ยั่งยืนและมีประสิทธิภาพ

การบริหารงบประมาณด้านการจัดการศึกษา

การบริหารงบประมาณด้านการจัดการศึกษาคือกระบวนการที่สถานศึกษาใช้เพื่อวางแผน และ
จัดการทรัพยากรการเงินที่มีให้เพื่อสนับสนุนกิจกรรมการศึกษาต่าง ๆ ซึ่งสำหรับสถานศึกษาทุกแห่ง
เป็นสิ่งที่สำคัญอย่างมากในการให้บริการที่มีคุณภาพแก่นักเรียนและชุมชน ดังนั้น การบริหาร
งบประมาณด้านการจัดการศึกษามีความสำคัญในการวางแผนและใช้ทรัพยากรทางการเงินอย่างมี
ประสิทธิภาพ เพื่อให้สามารถตอบสนองต่อความต้องการและความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในสถานศึกษา
และในชุมชนที่บริเวณใกล้เคียงได้อย่างเหมาะสมและทันสมัย การจัดงบประมาณการศึกษาในประเทศไทย
ไทยนิยามคำว่า ค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษา ไว้ว่า งบประมาณที่รัฐจัดสรรให้แก่หรือผ่านทาง
สถานศึกษา หรือ ผู้จัดการศึกษา เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 15 ปี และการศึกษาขั้น
พื้นฐาน 15 ปี หมายความว่า การศึกษาตั้งแต่ระดับก่อนประถมศึกษา (อนุบาล) (ถ้ามี) ระดับประถมศึกษา
จนถึงมัธยมศึกษาปีที่ 6 หรือระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช. 3) หรือเทียบเท่า และให้หมายความ
รวมถึงการศึกษาพิเศษและการศึกษาสงเคราะห์ด้วย นอกจากนี้ ได้กำหนดความหมายของคำว่า
การศึกษาพิเศษ หมายความว่า การจัดการศึกษาให้แก่บุคคลซึ่งมีความผิดปกติอย่างหนึ่งอย่างใด ซึ่ง
จำเป็นต้องจัดการศึกษาให้เป็นรูปแบบโดยเฉพาะ และอาศัยเทคนิคต่าง ๆ ในการสอนตามลักษณะความ
ต้องการและความจำเป็นของแต่ละบุคคล และการศึกษาสงเคราะห์หมายความว่า การจัดการศึกษาให้แก่
เด็กที่ตกอยู่ในภาวะยากลำบาก หรืออยู่ในสถานภาพที่ด้อยกว่าเด็กทั่วไป หรือที่มีลักษณะเป็นการกุศล
เพื่อให้มีชีวิตและความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น มีพัฒนาการที่ถูกต้องและเหมาะสมกับวัย (สำนักนโยบายและ
แผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2566)

การบริหารงบประมาณเพื่อประสิทธิภาพของการจัดการเรียนการสอน การบริหารจัดการ และ
การใช้จ่ายงบประมาณทางการศึกษา ซึ่งเป็นปัญหาเชิงโครงสร้างและระบบการจัดการที่ต้องได้รับการ
ปรับปรุง เป็นลำดับแรก โดยเฉพาะการบริหารจัดการสถานศึกษาขนาดเล็กซึ่งมีอยู่จำนวนมาก เพื่อเพิ่ม
คุณภาพการศึกษาและลดภาระงบประมาณ การใช้จ่ายงบประมาณเพื่อการศึกษาซึ่งได้รับค่อนข้างสูงเมื่อ
เทียบกับประเทศอื่น ๆ แต่ใช้จ่ายเพื่อพัฒนาผู้เรียน พัฒนาการเรียนการสอน และ พัฒนาครู ค่อนข้างน้อย
การพัฒนาระบบข้อมูลและสารสนเทศทางการศึกษาที่เชื่อมโยงกันเพื่อใช้ในการบริหารจัดการ เพิ่ม

ประสิทธิภาพการบริหารจัดการสถานศึกษาโดยเฉพาะสถานศึกษาขนาดเล็กการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการจัดและสนับสนุนการศึกษาเพื่อลดภาระค่าใช้จ่ายของภาครัฐ และ ปฏิรูประบบการเงินเพื่อการศึกษา โดยใช้หลักการจัดการศึกษาเพื่อปวงชน (Education for All) หลักการจัดการศึกษาเพื่อความเท่าเทียม และ ทัวถึง ตามวิสัยทัศน์ “คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ดำรงชีวิต อย่างเป็นสุข สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ ๒๑” โดยเน้นไปที่ผู้เรียนเป็นสำคัญ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2560)

ดังนั้นการบริหารงบประมาณด้านการจัดการศึกษาเป็นกระบวนการที่สำคัญในการวางแผนและใช้ทรัพยากรการเงินในสถานศึกษา เพื่อให้มีการให้บริการที่มีคุณภาพแก่นักเรียน และ ชุมชน โดยการบริหารงบประมาณนี้เน้นการวางแผนการใช้จ่ายทรัพยากรทางการเงินให้เป็นไปตามเป้าหมายของสถานศึกษา การวิเคราะห์ผลการใช้จ่ายทุนอย่างระบบ และ มีเหตุผล การติดตาม และ ประเมินผลเพื่อปรับปรุงแผนงานให้เหมาะสมและทันสมัย การบริหารงบประมาณยังรวมถึงการสร้างความปลอดภัยในการควบคุมภายในเพื่อป้องกันการทุจริตและการใช้เงินอย่างไม่เหมาะสม การสร้างความรับผิดชอบในการใช้จ่ายทรัพยากรการเงิน และ การเสริมสร้างความมั่นคงทางการเงินให้ยั่งยืนและมีประสิทธิภาพด้วยการใช้องค์ความรู้ และ เครื่องมือที่เหมาะสมในการบริหารงบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพในสถานศึกษาแต่ละแห่ง

แนวทางการบริหารงบประมาณการจัดการศึกษาในยุค BANI WORLD

แนวทางการบริหารงบประมาณการจัดการศึกษาในยุค BANI WORLD ให้เกิดประสิทธิภาพภายใต้สภาพแวดล้อมที่เต็มไปด้วยความซับซ้อน และการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว จะต้องอาศัยการปรับตัวทั้งในด้านวิธีคิด กระบวนการทำงาน และ การใช้เทคโนโลยี ทั้งนี้เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้และพัฒนาศักยภาพของนักเรียนให้สามารถเติบโตและแข่งขันได้ในโลกยุคใหม่ ดังนั้นผู้เขียนได้เขียนสรุปแนวทางการบริหารงบประมาณการจัดการศึกษาในยุค BANI WORLD เป็น 5 ประเด็น ดังนี้

ประเด็นที่ 1 การวางแผนที่มีความยืดหยุ่น งบประมาณควรจัดสรรอย่างมีความยืดหยุ่นเพื่อให้สามารถปรับเปลี่ยนได้ตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ซึ่งรวมถึงการสร้างสำรองงบประมาณสำหรับสถานการณ์ฉุกเฉินหรือเหตุการณ์ที่ไม่คาดคิด

ประเด็นที่ 2 การลงทุนในเทคโนโลยี การลงทุนในเทคโนโลยีการศึกษาและเครื่องมือดิจิทัลเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอนแบบไฮบริดและออนไลน์ ซึ่งสามารถช่วยให้สถาบันการศึกษาสามารถปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลงได้ง่ายขึ้น รวมทั้งการใช้ระบบคอมพิวเตอร์ และ ซอฟต์แวร์การบริหารงบประมาณเพื่อช่วยในการจัดการข้อมูลการเงินและการวางแผนงบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้สามารถสร้างรายงานการเงินที่ถูกต้องและครบถ้วนได้ด้วยความสะดวก

ประเด็นที่ 3 การจัดการโดยมีเป้าหมาย การใช้ข้อมูล และการวิเคราะห์เพื่อกำหนดเป้าหมายที่เป็นไปได้และสมเหตุสมผลสำหรับการใช้งบประมาณ และการติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน เพื่อให้มั่นใจว่างบประมาณถูกใช้อย่างมีประสิทธิภาพ และ สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของสถานศึกษา

ประเด็นที่ 4 การสนับสนุนการพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง จัดสรรงบประมาณเพื่อสนับสนุนการพัฒนาวิชาชีพของครูและบุคลากร เพื่อให้พวกเขามีความสามารถในการสอนและบริหารจัดการการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพในสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป ให้มีความสำคัญกับการปรับเปลี่ยนหลักสูตร และ แนวทางการสอนเพื่อให้เหมาะสมกับความต้องการของตลาดแรงงานและความคาดหวังของสังคม รวมทั้งการรวมเนื้อหาเกี่ยวกับความยั่งยืนและการแก้ไขปัญหาโลก

ประเด็นที่ 5 การสร้างความร่วมมือ สนับสนุนการทำงานร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษา กับองค์กรภายนอก เช่น บริษัทเทคโนโลยี องค์กรไม่แสวงผลกำไร และหน่วยงานของรัฐ เพื่อแบ่งปันทรัพยากรและสร้างโอกาสการเรียนรู้ใหม่ๆ

ภาพที่ 1 : แนวทางการบริหารงบประมาณสถานศึกษาในยุค BANI WORLD

การนำแนวทางการบริหารงบประมาณสถานศึกษาในยุค BANI WORLD ไปประยุกต์ใช้ในการจัดการศึกษาในสถานศึกษา

แนวทางการประยุกต์ใช้ แนวทางการบริหารงบประมาณการจัดการศึกษาในยุค BANI WORLD เข้ากับการจัดการศึกษาในทางปฏิบัติ สามารถทำได้โดยการนำทั้ง 5 ประเด็น หลักมาวางแผนและดำเนินการในบริบทของสถานศึกษา โดยมีตัวอย่างดังนี้

แนวทางที่ 1 การวางแผนงบประมาณที่มีความยืดหยุ่น

โดยมีการกำหนด งบประมาณยืดหยุ่น (Flexible Budget) โดยกันสำรองไว้ใช้ในสถานการณ์ฉุกเฉิน เช่น โรคระบาด ภัยพิบัติ หรือความเปลี่ยนแปลงของนโยบายการศึกษา การจัดให้มี การทบทวนแผนงบประมาณรายไตรมาสหรือรายภาคเรียน เพื่อให้สามารถปรับเปลี่ยนตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริง รวมทั้งการใช้ แนวคิด Agile Budgeting คือการแบ่งงบประมาณเป็นรอบสั้น ๆ และทบทวนเป้าหมายอย่างต่อเนื่อง

แนวทางที่ 2 การลงทุนในเทคโนโลยี

จัดสรรงบเพื่อจัดหา อุปกรณ์ดิจิทัล (เช่น แท็บเล็ต คอมพิวเตอร์) และ แพลตฟอร์มออนไลน์ สำหรับการเรียนการสอน ลงทุนในระบบ บริหารการเงินและงบประมาณแบบดิจิทัล (Financial Management Software) เพื่อความโปร่งใสและประสิทธิภาพในการจัดทำรายงาน รวมทั้งใช้งบประมาณเพื่ออบรมครูและบุคลากรให้มีทักษะการใช้เทคโนโลยีในห้องเรียน

แนวทางที่ 3 การจัดการโดยมีเป้าหมาย (Data-Driven Budgeting)

ด้วยตัวชี้วัด (KPIs) สำหรับวัตถุประสงค์แต่ละโครงการ เช่น อัตราการเข้าเรียน อัตราการสำเร็จการศึกษา หรือความพึงพอใจของผู้เรียน ใช้ข้อมูลวิเคราะห์เชิงลึก (Analytics) เพื่อประเมินความคุ้มค่าของการใช้จ่าย และนำข้อมูลมาใช้ในการตัดสินใจจัดสรรงบประมาณ จัดตั้งทีมติดตามและประเมินผล อย่างสม่ำเสมอ เพื่อปรับแผนให้ทันต่อสถานการณ์

แนวทางที่ 4 การสนับสนุนการพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง

จัดงบประมาณสำหรับการ อบรมครูเชิงลึกและระยะยาว เช่น การเรียนรู้ด้าน AI, การเรียนรู้เฉพาะทางและ การออกแบบการเรียนรู้แบบ Project-Based ส่งเสริมให้ครูเข้าร่วม เครือข่ายวิชาชีพชุมชนการเรียนรู้ (PLC) เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์และนวัตกรรมการสอน สนับสนุนการพัฒนาหลักสูตรใหม่ๆ ที่เชื่อมโยงกับ โลกแห่งการทำงานในอนาคต เช่น Green Economy, Soft Skills, AI literacy

แนวทางที่ 5 การสร้างความร่วมมือ

สร้างพันธมิตรกับองค์กรเทคโนโลยี เช่น ให้การสนับสนุนด้านซอฟต์แวร์ หรือ โค้ชเทคโนโลยี ในโรงเรียนร่วมมือกับ มหาวิทยาลัยหรือองค์กรวิจัย ในการประเมินผล และพัฒนานวัตกรรมการศึกษา เปิดโอกาสให้นักเรียนเข้าร่วม โครงการฝึกงาน การเรียนรู้ในสถานที่จริง (Work-Based Learning) ร่วมกับบริษัท หรือชุมชน

บทสรุป

ในยุค BANI WORLD การบริหารงบประมาณในสถานศึกษามีความสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากต้องมีความยืดหยุ่น รวดเร็ว และ เน้นการปรับตัวเพื่อรับมือกับสถานการณ์ที่ไม่คาดคิดได้ โดยทำให้การใช้จ่ายเงินเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นระบบ เพื่อสนับสนุนคุณภาพการศึกษาและการพัฒนาทางการศึกษาในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง หน้าที่หลักของการบริหารงานงบประมาณสถานศึกษา คือ การวางแผนการใช้จ่ายทรัพยากรทางการเงินให้เป็นไปตามเป้าหมายของสถานศึกษา การวิเคราะห์ผลของการใช้จ่ายทุนอย่างเป็นระบบและมีเหตุผล การติดตามและประเมินผลการใช้งบประมาณเพื่อปรับปรุงและปรับเปลี่ยนแผนงานต่าง ๆ ให้เหมาะสมและ ทันสมัย การสร้างความโปร่งใสในการบริหารงบประมาณ การสร้างและพัฒนากลไกการควบคุมภายในเพื่อป้องกันการทุจริตและการใช้เงินอย่างไม่เหมาะสม การสร้างความรับผิดชอบในการใช้จ่ายทรัพยากรการเงิน การเสริมสร้างความมั่นคงทางการเงินให้ยั่งยืน และ มีประสิทธิภาพในสถานศึกษา อีกทั้งการบริหารงบประมาณในสถานศึกษาในยุค BANI WORLD ยังต้องมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและทันสมัย เพื่อให้สามารถปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงในสภาพแวดล้อมได้อย่างมีประสิทธิภาพและเต็มที่ นอกจากนี้ การลงทุนในเทคโนโลยี การศึกษาและเครื่องมือดิจิทัลยังเป็นส่วนสำคัญที่ช่วยให้สถาบันการศึกษาสามารถปรับตัวกับการเปลี่ยนแปลงได้ง่ายขึ้น และ ช่วยให้การจัดการข้อมูลการเงินและการวางแผนงบประมาณเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ จึงสามารถสรุปแนวทางการบริหารงบประมาณในยุค BANI WORLD เป็น 5 ประเด็น ดังนี้ 1) การวางแผนที่มีความยืดหยุ่น 2) การลงทุนในเทคโนโลยี 3) การจัดการโดยมีเป้าหมาย 4) การสนับสนุนการพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง 5) การสร้างความร่วมมือ เพื่อประโยชน์แก่ผู้จัดทำแผนการบริหารงบประมาณการจัดการศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- จิราเจต วิเศษดอนหวาย. (2565). *EDUCA* เรื่อง ลาก่อน *VUCA* มาแล้ว *BANI* ชวนผอ.ปรับตัว และโรงเรียนให้ทันการเปลี่ยนแปลง. สืบค้นจาก EDUCA มหกรรมทางการศึกษาเพื่อพัฒนาวิชาชีพครู
- เพ็ญพรรณ บางอร (2562). แนวทางการบริหารจัดการระบบบริหารงานงบประมาณของโรงเรียนสพเมขวิทยาคม อำเภอสพเมข จังหวัดแม่ฮ่องสอน. เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
- โรงเรียนวัดเจ้ามูล. (2560). *คู่มือการบริหารงานงบประมาณ*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.
- วาณี ช่อนกลิ่น และ สาริศา เจนเขว้า (2566, กรกฎาคม – ธันวาคม). *การบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานเพื่อพัฒนาระบบงบประมาณของสถานศึกษาในเครือข่ายการจัดการศึกษาแบบบูรณาการ ศีขรภูมิ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1*. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏวารสาร ปีที่ 14 ฉบับที่ 2
- สังวาล ชาวเหนือ และ สิทธิชัย สอนสุก (กรกฎาคม – ธันวาคม 2566). *แนวทางการบริหารงบประมาณที่มีประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1*. วารสารปัญญาปณิธาน ปีที่ 8 ฉบับที่ 2
- สุนทร คุณชัยมั่ง. (2565). *VUCA World & BANI World: A New Tool for Situation Analysis*. สืบค้นจาก <https://siridi-csi.com/> สำนักงานนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
- กระทรวงศึกษาธิการ (2566). *แนวทางการดำเนินงานตามโครงการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐานปีงบประมาณ พ.ศ. 2566*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579*. กรุงเทพฯ: พรักหวานกราฟฟิค.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2556). *คู่มือการบริหารงานโรงเรียนในโครงการพัฒนาการบริหารรูปแบบนิติบุคคล*. กรุงเทพฯ: กลุ่มวิจัย และพัฒนานโยบาย สำนักงานนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- อนิรุทธิ์ ตุลสุข. (2565). *ต้องปรับตัวอย่างไร เมื่อเข้าสู่ยุค BANI WORLD*. สืบค้น 24 กุมภาพันธ์ 2567

จากต้องปรับตัวอย่างไร เมื่อเข้าสู่ยุค BANI world (coachforgoal.com)

อรรถพล สังขวาสี. (2565). ปลัดศร.ชี้โลกเข้าสู่ยุค *BANI World* รวมความปั่นป่วนไว้ทั้งหมดกระทบ

การศึกษา โดยตรงมอบนโยบายรับมือยุคเรียนรู้ถดถอย. จาก <https://www.thaipost.net>

Kraaijenbrink, j. (2022). *What BANI really mean (And How It Corrects Your World View)*
From What BANI Really Means (And How It Corrects Your World View)
(forbes.com)

Dieffenbacher, S.F. (2023). *BANI World : What is it and Why We Need it?*. from BANI
World: What is it and Why We Need it? - Digital Leadership

ResearchGate. (2024). *Impact of BANI on small business innovation activities*. ข้อมูลจาก
ResearchGate.

Hager Group. (2024). *Navigating the BANI World: Economic outlook and challenges*.
ข้อมูลจากเว็บไซต์ Hager Group.

World Bank Data. (2020). Human Capital Index for Thailand. ข้อมูลจากเว็บไซต์ World Bank
Data.